

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА,

№

21.

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 15-го Марта — 1838 — Wilno. Wtorek. 15-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 7-го Марта.

Его Императорское Высочество Великій Князь МИХАИЛЬ ПАВЛОВИЧЪ изволилъ выѣхать, 1-го Марта, въ Фридригсгамъ и 3-го ч. возвратился оттуда

— Высочайшею Грамотою, 19-го Февраля, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Анны 1-й степени, Императорскою Короною украшеннаго*, Генераль-Контролеръ Контрольнаго Департамента Гражданскихъ отчетовъ, Дѣйствительный Статскій Советникъ Князь *Лобановъ-Ростовскій*.

— Управляющій особымъ Отдѣленіемъ Канцелярій Виленскаго Военнаго, Гродненскаго, Минскаго и Бѣлостокскаго Генераль-Губернатора, Коллежскій Советникъ *Улановъ*, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Анны второй степени*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 24-го Февраля, Военный Губернаторъ города Курска и Курскій Гражданскій Губернаторъ, Генераль-Маіоръ *Муравьевъ 3-й*, уволенъ въ отпускъ за границу, для излеченія болѣзни, на шесть мѣсяцевъ.

— Главнокомандующій Дѣйствующею Арміею, Генераль-Фельдмаршалъ Князь Варшавскій Графъ *Паскевичъ-Эриванскій*, прибылъ въ здѣшнюю столицу 5-го числа.

— Министръ Финансовъ довелъ до Высочайшаго Государа Императора свидѣнія, что 11-го ч. истекшаго Января мѣсяца, когда въ мѣстечкѣ Тузлахъ, при сильномъ землетрясеніи, чиновники и служители Солдарнаго Правленія, пахотившіеся, по стеченію экстренныхъ занятій, въ канцелярїи сего Правленія, выбѣжали для спасенія своего на улицу, рядовой Аккерманской Инвалидной команды, Семень *Политика*, стоявшій на часахъ при денежной кладовой, не смотря на видимую опасность, остался на своемъ мѣстѣ и, по окончаніи землетрясенія, найденъ чиновниками въ томъ же неподвижномъ положеніи, съ ружьемъ у ноги.

Его Императорское Величество Высочайше повелѣть соизволило: рядоваго *Политику*, за неустрашимость и строгое исполненіе своего долга, прозвѣсть въ унтеръ-офицеры, выдавъ ему въ единовременное награжденіе 300 рублей, а поступокъ его сдѣлать извѣстнымъ по Арміи. (Р. И.)

— Правительствующій Сенатъ, въ Общемъ Собраніи первыхъ трехъ Департаментовъ, слушали: *соперныхъ*, предложенное Господиномъ Министромъ Юстиціи, Тайнымъ Советникомъ и Кавалеромъ Дмитріемъ Васильевичемъ Даншовымъ, къ надлежащему исполненію, Высочайше утвержденное мнѣніе Государственнаго Совета, слѣдующаго содержанія: „Государственный Советъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената по вопросу: могутъ ли жены чиновниковъ, сами или чрезъ крестьянъ своихъ и постороннихъ лица, быть залогодательницами въ мѣстахъ служенія мужей своихъ? *положилъ*: опредѣленіе Правительствующаго Сената, въ докладѣ семь изложенное, утвердить. На ономъ мнѣніи написано: Его Импе-

ВІАДОМОСЦИ КРАЈОВЕ.

Санкт-Petersburg, 7-го Марца.

ЕГО ЦЕСАРСКА ВЫСОКОСЦ ВІЕЛКІ ХІАЖЕ MICHAŁ PAWŁOWICZ, raczył wyjechać 1-go Marca, do Friedrichshamu, skąd dnia 3-go powrócił.

— Przez Najwyższy Dyplomata, 19-go Lutego, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny 1-go stopnia*, CESARSKĄ KORONĄ ozdobionego, Jeneralny Kontroler Departamentu Kontroli rachunków Cywilnych, Rzeczywisty Radzca Stanu Xiążę *Łobanow-Rostowski*.

— Zarządzający osobuym Oddziałem Kancellaryi Wileńskiego Wojennego, Grodzieńskiego, Mińskiego i Białostockiego Jenerał - Gubernatora, Radzca Kollegialny *Ulanow*, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny drugiego stopnia*.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 24-go Lutego, Wojenny Gubernator miasta Kurska i Kurski Cywilny Gubernator, Jenerał-Major *Murawjew 3-ci*, uwolniony na urlop za granicę, na sześć miesięcy, dla wyleczenia się z choroby.

— Wódz Naczelny Wojska Działającego, Jenerał Marszałek-Polny, Xiążę Warszawski, Hrabia *Paskiewicz Erywański*, zawczora przybył do tutejszej stolicy.

— P. Minister Skarbu doniósł NAJJAŚNIEJSZEMU CZESARZOWI JMOI, że 11 Stycznia b. r., kiedy w miasteczku Tuzłach, podczas silnego trzęsienia ziemi, urzędnicy i posługacze Zarządu solnego, znajdujący się, z powodu nadzwyczajnych zatrudnień, w Kancellaryi tegoż Zarządu, ratując się wybiegli na ulicę, szeregowy Akkermańskiej komendy inwalidów Symon *Politika*, stojący na straży przy kassie, pomimo widoczne niebezpieczeństwo, pozostał na swém stanowisku i po ustaniu trzęsienia ziemi, znaleziony został przez urzędowników w nieprzruszonej postawie, z karabinem u nogi.

NAJJAŚNIEJSZY PAN raczył rozkazać: szeregowego *Politika*, za jego nieustraszonosć i ściśle wypełnienie powinności, podnieść na podoficera, wypłacić mu jednorazowie trzysta rubli i ogłosić o czynie jego w wojsku. (R. In.)

— Rządzący Senat, na Połączonym Zebraniu pierwszych trzech Departamentów, słuchali *naprzód*: przełożonej przez Pana Ministra Sprawiedliwości, Radzcę Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewicz *Daszkowa*, do należytego wypełnienia, Najwyżej utwierdzonej Opinii Rady Państwa, brzmienia następującego: „Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu na zapytanie: czy mogą żony urzędników, same albo przez włościan swoich i osoby postronne, bydź ewiktorkami w miejscach służby swych mężów? *zamierzyla*: postanowienie Rządzącego Senatu, w przełożeniu tém opisanem, utwierdzić. Na tej opinii napisano: Jego CESARSKA MOŚĆ nastala opinia na Powszechném Zebraniu Rady Państwa względem zapytania: czy mogą żo-

раторское Величество воспоследовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта по вопросу: могутъ ли жены чиновниковъ, сами или чрезъ постороннія лица, быть залогодательницами въ мѣстахъ служенія мужей своихъ? Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить (Подписалъ) Председатель Государственнаго Совѣта, Графъ Новосильцовъ. 20 Декабря 1837 года. И во вторыхъ, справку, по которой оказалось, что по означенному дѣлу, внесенному изъ 1-го Департамента Правительствующаго Сената на основаніи 471 статьи, Тома 1-го Свода учрежденій Правительствующаго Сената, въ Общемъ Сената Собраніи первыхъ трехъ Департаментовъ состоялось опредѣленіе въ слѣдующей силѣ: сообразивъ обстоятельство дѣла сего съ статьями 1148 и 1149 Свода Законовъ Гражданскихъ (Т. X), Общее Собраніе находитъ, что допущеніе женъ чиновниковъ къ залогодательству по подрядамъ и поставкамъ, въ мѣстахъ служенія мужей ихъ, противно цѣли закона, запрещающаго чиновникамъ, по мѣстамъ, гдѣ они служатъ, входить въ подряды и поставки и быть залогодателями, и по сему, для отвращенія злоупотребленій, согласно съ заключеніемъ Военнаго Совѣта, принятымъ и 1-мъ Департаментомъ Правительствующаго Сената, признаетъ необходимымъ пополнить статьи 1148 и 1149 Свода Законовъ Гражданскихъ (Т. X) тѣмъ, что и жены чиновниковъ ни сами, ни чрезъ крестьянъ своихъ или подставныхъ лица не могутъ быть залогодательницами по подрядамъ, въ мѣстахъ служенія мужей ихъ совершаемымъ; и на приведеніе въ исполненіе заключенія сего, испрашивало Высочайшаго повелѣнія всеподданнѣйшимъ Его Императорскому Величеству докладомъ. (Op. Прав. Сен. 3-го Февраля 1854 года.

— Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Министра Юстиціи, относительно составленія земельныя партій, и соглашаясь съ опредѣленіемъ Правительствующаго Сената, въ представленіи семь изложеннымъ и мнѣніемъ Министра Юстиціи, положила: статьи 52 и 53 Свода Законовъ Межевыхъ Тома X пояснить слѣдующимъ примѣчаніемъ: Примѣчаніе: при отравленіи Землемѣровъ для исполненія порученій, не требующихъ занятій подобныхъ тѣмъ, кои предстоятъ при Генеральномъ межеваніи, составленіе земельной партіи, вмѣсто опредѣленнаго въ сихъ статьяхъ комплекта, соображается съ существомъ предлагающаго въ натурѣ занятія, и въ случаяхъ дѣлъ маловажныхъ, напримѣръ: повѣрки одной или нѣсколькихъ линий незначительной мѣры, уничтоженія или утвержденія межъ по симъ линиямъ, пересочиненія безспорныхъ плановъ съ межевыми книгами, отобранія рукоприкладства по онымъ и т. п. назначается къ Землемѣру одинъ токмо изъ воинскихъ служителей, и, смотря по надобности, одинъ помощникъ. На семь мнѣній написано: Его Императорское Величество воспоследовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта, относительно составленія земельныя партій, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить. 17 Января 1838 года. Председатель Государственнаго Совѣта Графъ Новосильцовъ. (Опуб. Прав. Сен. 7-го Февраля 1838 г.) (С. В.)

— Химикъ Шутценбахъ, изъ Карлсруэ, получая десятилѣтнюю привилегію на изобрѣтенный имъ новый способъ добыванія сахара изъ свекловича, посредствомъ высушки оной въ особыхъ аппаратахъ и превращенія въ порошокъ, на что ему выдана десятилѣтняя привилегія въ Великомъ Герцогствѣ Баденскомъ. (С. П.)

— Одесса, 15-го Февраля. Благополучное состояніе общаго здоровья въ городѣ и предметяхъ продолжается по прежнему. Въ карантинѣ не было никакихъ переменъ; можно надѣяться, что въ теченіе настоящей недѣли изъ чумнаго квартала будутъ выпущены и послѣдніе оставшіеся тамъ больные. (О. В.)

Извлеченіе изъ отчета по управленію Царствомъ

Польскимъ съ 1829 по 1835 годъ.

(Продолженіе.)

Новыя постройки.

Въ теченіе 1829 года, построено въ разныхъ городахъ Царства новыхъ домовъ: каменныхъ 147 и деревянныхъ 293, всего на сумму 2 мил. 500 т. злотыхъ, а въ Варшавѣ въ томъ же году прибавилось 83 строенія. Новыя постройки со времени матажа значительно уменьшились; при всемъ томъ, изъ 175 частныхъ строеній, подвергшихся разоренію при осадѣ Варшавы, 160 вновь отдѣланы или перестроены. Правительство не оставляло и въ семь случаевъ оказывать городскимъ обывателямъ возможное пособіе. Такъ напримѣръ: жителямъ Прагскаго предместья, въ Ноябрь 1834 года, съ Высочайшаго разрѣшенія,

ны урѣдниковъ, same albo przez osoby postronne, bydy ewiktorkami w miejscach służby swych mężów? Najwyżej utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. (Podpisal): Prezydent Rady Państwa, Hrabia Nowosilcow, 20 Grudnia 1837 roku. I powtóre, sprawy, z której się okazało, że w rzeczy wyżej wyrażonej, wniesionej z 1-go Departamentu Rządzącego Senatu na ośnowie 471 artykułu, Tomu 1-go Połączenia urzędzeń Rządzącego Senatu, na Połączonym Senatu Zebraniu pierwszych trzech Departamentów, nastąpiło postanowienie brzmienia następującego: porównawszy okoliczności rzeczy tej z artykułami 1148 i 1149 Połączenia Praw Cywilnych (T. X), Powszechne Zebranie znajduje, że dopuszczenie żon urzędników do ewikcyi w podradach i dostarczeniach, w miejscach służby ich mężów, przeciwne jest celowi prawa, zabraniającego urzędnikom, w miejscach, gdzie oni służą, brać podradę i dostawy i bydy ewiktorkami, a zatem, dla zapobieżenia nadużyciom, zgodnie z wnioskiem Rady Wojskowej, przyjętym i przez 1-szy Departament Rządzącego Senatu, uznaje za konieczną dopełnić artykuły 1148 i 1149 Połączenia Praw Cywilnych (T. X) tѣm, że i żony urzędników ani same, ani przez włościан своихъ albo osoby podставione nie mogą bydy ewiktorkami w podradach, w miejscach, gdzie służą ich mężowie, zawieranych; i na przyprowadzenie do wypełnienia tego wniosku, prosiło Najwyższego rozkazu przez najuniższе Jego Cesarskiej Mości przełożenie. (Op. przez Rz. Sen. 3-go Lutego 1838 roku).

— Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przedstawienie Ministra Sprawiedliwości, względnie składania partyj mierniczych, i zgadzając się z postanowieniem Rządzącego Senatu, w przełożeniu tѣm opisanem i przez opinią Ministra Sprawiedliwości, postanowiła: artykuły 52 i 53 Połączenia Praw Granicznych Tomu X objaśnić uwagą następującą: Uwaga: przy odprawianiu Mierników dla wykonania poruczeń, niepotrzebujących robot podobnych tym, które się przedstawiają przy Jeneralnym rozgraniczeniu, składanie partyj mierniczych, zamiast ustanowionego w tych artykułach kompletu, czyni się stosownie do istoty mającej się wykonać roboty, i w razie dzieł małoważnych, naprzykład: sprawdzenia jednej albo kilku linii nieznacznej miary, zniesienia albo utwierdzenia międz na tych liniach, przerobienia planów bezspornych z księgami granicznymi, uczynienia podpisów na nich i t. p. naznacza się do miernika jeden tylko ko wojskowych służących, i, zważając na potrzebę, jeden pomocnik. Na tej opinii napisano: JEHO CESARSKA MOŚĆ nastąpiła opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa, względnie składania partyj mierniczych, Najwyżej utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. 17-go Stycznia 1838 roku. Prezydent Rady Państwa Hrabia Nowosilcow. (Op. przez Rz. Sen. 7-go Lutego 1838 r.) (Gaz. Sen.)

— Chemik Schutzenbach, z Karlsruhe, otrzymał dzieścioletni przywilej na wynaleziony przezeń nowy sposób rafinowania cukru z buraków, z pomocą ich wysuszenia w osobnych apparatusach i zamienienia w proszek, na co mu wydano dzieścioletni przywilej i w Wielkim Księstwie Badeńskimъ. (P. P.)

— Odessa, 15-go Lutego. Pomyśluy stan zdrowia publicznego w mieście i na przedmieściach trwa jak przedtѣm. W kwarantannie żadnych nie zaszło odmian; można się spodziewać, że w przeciągu tego tygodnia z czumnego kwartału będą wypuszczeni i ostatni zostający tam chorzy. (G. O.)

WYCIĄG ZE ZDANIA SPRAWY Z DZIAŁAŃ ADMINISTRACYI KRÓLESTWA POLSKIEGO W LATACH OD 1829 DO 1835.

(Ciąg dalszy.)

Nowe budowle.

W roku 1829, w miastach Królestwa wystawiono nowych domow murowanych 147, drewnianych 293, wartości 2,500,000 złp. a w Warszawie w tymże roku przybyło 83 nowych budowli. Rokosz wstrzymał postęp nowych budowli, pomimo to jednak z liczby 175 possessyj prywatnych, w czasie wzięcia Warszawy zniszczonych, odbudowano dotąd 160. Rząd niezaniebdał i w tym razie udzielać obywatelom miejskim potrzebnego wsparcia. Tak naprzykład: z mocy Najwyższego Postanowienia w dniu 15 (27) Listopada 1834 r. wydanego, przedmieście Praga otrzymało ulgę w podatkach zaległych; tym mieszkańcom, których domy tamże pod-

предоставлена льгота въ платежъ накопившихся въ недоимкѣ податей; тѣмъ изъ хозяевъ, коихъ дома во время мятежа сломаны или сожжены, оказано вознагражденіе изъ суммъ страховаго отъ огня общества. Наконецъ обывателямъ незастрахованныхъ строеній роздано въ пособіе до 200 т. золотыхъ.

Народонаселеніе Царства.

Въ 1829 году народонаселеніе Царства, составило всего 4,157,654 души, каковое число превосходило народонаселеніе 1828 года 50 тыс. душами.

Число жителей города Варшавы состояло всего изъ 159,654 душъ, а ежегодное приращеніе числа жителей составляло около 3 тыс. душъ.

Кромѣ бѣдствій войны, коимъ подвергался край сей, онъ много пострадалъ отъ свирѣпствовавшей во всѣхъ Воеводствахъ холеры, отъ которой погибло до 81 т. душъ. По собраннымъ свѣдѣніямъ, число вновь рожденныхъ въ 1831 году составляло 164,628 а число умершихъ 243,523, человека. Въ слѣдующемъ году, распространившіася между крестьянами повальная болѣзнь была причиною, что умершихъ доходило до 184 тыс. и десятью тысячами превзошло число родившихся.

Но начиная съ 1833 года, состояніе народонаселенія Царства представляется въ удовлетворительнѣйшемъ видѣ.

Число жителей всего Царства составляло: въ 1833 году 3,914,665, а въ 1834 году 4,103,196 человекъ, — одного города Варшавы въ 1833-мъ 124,870, а въ 1834-мъ 156,062 души. Число браковъ во всемъ Царствѣ совершившихся, простиралось, безъ различія вѣроисповѣданій, до 110,798. Вновь родившихся было въ 1833-мъ 189,523, въ 1834-мъ 208,908. Умершихъ въ 1833-мъ 156,522, въ 1834-мъ 152,027; такъ что число первыхъ превзошло число послѣднихъ въ 1833-мъ 55,001, въ 1834-мъ 76,881.

Въ теченіи 1833 и 1834 годовъ, народонаселеніе Царства увеличилось 188,531 душою; а какъ число вновь родившихся превзошло въ эти два года число умершихъ 129,882 душами, то прибыль остальныхъ за тѣмъ 58,649 душъ приписать должно водворенію въ Царство новыхъ поселенцевъ и возвращенію прежде выѣхавшихъ.

Не взирая на преслѣдованія, претерпѣнные Евреями въ Царствѣ во время мятежа, число ихъ при первой произведенной Правительствомъ, по восстановленіи законнаго порядка, переписи, подверглось незначительному только измѣненію. Но съ того времени оно умножается.

Число лицъ женскаго пола во всемъ Царствѣ, превосходить число лицъ мужскаго пола 52,000. Лицъ достигшихъ отъ 100 до 120 лѣтъ, въ 1833 году было 215, а въ 1834—124.

Части управленія, подлежащія вѣдомству Коллежій.

Къ числу обязанностей Комиссіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ, принадлежитъ производство рекрутскихъ наборовъ (военной конскрипціи), содержаніе военныхъ магазиновъ и госпиталей, также распределеніе въ городахъ помѣщенія для войскъ, съ надлежащимъ отопленіемъ и освѣщеніемъ. Для облегченія хозяевамъ домовъ постоянной повинности, Главнокомандующимъ дѣйствующею Арміею предоставлены въ распоряженіе Военнаго Начальства, казармы, общественныя зданія и манежи, на починку коихъ употреблена значительная сумма. Сверхъ того на обывателей и ремесленниковъ обращенъ былъ небольшой сборъ, для найма необходимаго войскамъ помѣщенія. Уравненіемъ же повинности сей занимаются учрежденныя во всѣхъ городахъ особыя квартирныя Комиссіи.

(Продолженіе впереди).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Австрія.

Съ Боснійскихъ границъ увѣдомляютъ отъ 20 Февраля: „Въ послѣднее время на границахъ опять распространились различныя слухи о большихъ безпорядкахъ, театромъ коихъ Боснія. Но вскорѣ оказалось, что слухи эти весьма преувеличены и что единственнымъ поводомъ къ такому слуху, было злодѣйское покушеніе какого-то Капитана *Беширевича*, который, сопротивляясь распоряженіямъ Намѣстника *Веджиги-Паши*, собралъ шайку въ Кرواتскихъ горахъ изъ разной сволочи, по большей части Австрійскихъ дезертеровъ и другихъ выходцевъ, и съ ними отразилъ нѣкоторыя нападенія правительственныхъ войскъ. Однако это замѣшательство прекращено. Издаваемая амнистія со стороны Австрійской, вѣроятно по представленію Турецкихъ властей, и также со стороны Турецкой, была причиною, что толпы разошлись. И такъ *Беширевичъ* внезапно увидѣлъ себя безъ всякой помощи, оставленнымъ всеми, и принужденъ добровольно сдаться на помилованіе или немилость Па-

часъ рокосу розебрано или спалено, udzielono wynagrodzenie z funduszow Towarzystwa Ogniewego. Nakoniec obywatelom, których domy zabezpieczone nie były w Towarzystwie Ogniewem, udzielono wsparcie 200,000 złp. wynoszące.

Людność Królestwa.

W roku 1829 ludność Królestwa wynosiła w ogóle 4,157,654 głów, czyli blisko 50,000 więcej, niż roku 1828.

Liczba mieszkańców miasta Warszawy wynosiła razem 159,654 głów, a jednoroczne jej powiększenie do 5,000 dochodziło.

Oprócz klęsk wojny, na które kraj ten narażony został, wiele jeszcze poniósł strat z powodu grassującej we wszystkich Województwach podówczas cholery, z której umarło do 81,000 osob. Według zebraanych wiadomości urodziło się w roku 1831, 164,628 głów, a umarło 243,523. W następnym roku nowe epidemije i rozszerzone między ludem wiejskim gorączki były przyczyną, że liczba zmarłych dochodziła do 184,000, i prawie o 10,000 przewyższa liczbę urodzeń.

Od roku dopiero 1833 zaczynają się pomyślniejsze pod względem ludności Królestwa rezultaty.

W roku 1833 liczba mieszkańców w całym Królestwie wynosiła 3,914,665 a w 1834, 4,103,196; w samym mieście Warszawie w roku 1833 było 124,870, a w 1834: 156,062. Według spisow szczegółowych, zawarto w tym czasie związkow małżeńskich 110,798 we wszystkich wyznaniach. Urodziło się w r. 1833: 189,523, w r. 1834: 208,908, umarło w r. 1833-156,522, w roku 1834-152,027; a zatem urodziło się więcej jak umarło, w pierwszym roku 53,001, a w drugim 76,881.

Massa mieszkańców w dwóch latach 1833 i 1834 powiększyła się o 188,531 głów; że zaś przewyżka urodzin nad zejścia była 129,882, a zatem okazuje się że 58,649 mieszkańców, bądź nowo przybyło, bądź powróciło w tym czasie do Królestwa.

Jakkolwiek ludność żydowska niemałego w czasie zaburzeń prześladowania doznała, przy pierwszym jednak śpisie pod prawym Rządem, mało znaczący przedstawia ubytek, odtąd zaś wzrasta.

W ogólnej massie ludności Królestwa, liczba kobiet, przewyższa liczbę mężczyzn blisko o 52,000. Co do długości życia, było w pierwszym roku 215, a w drugim 124 osob, które dożyły od stu do stu dwadziestu lat.

Części Administracyi od Kommissyi zawiste.

Do attrybucyi Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, należy spis wojskowy, utrzymanie wojskowych magazynow, również dyslokacya wojska po miastach, przy opatrzeniu go w opa i światło. Dla ulżenia właścicielom domow w kwaterunku, Główno-Dowodzący armią, oddał pod zarząd władzy wojskowej, kozzary, różne gmachy rządowe i ujeżdżalnie, na reperacyę których użyto znacznych funduszow. Oprócz tego mieszkańcy miast pociągnięci zostali do umiarkowanej składki kwaterunkowej z domow i procederow, na wynajęcie potrzebnych lokalow. Równym rozkładem powinności kwaterunkowej, trudnią się ustanowione po wszystkich miastach Kommissyje kwaternicze.

(Dalszy ciąg nastąpi).

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Austrja.

Od granic Bośni donoszą pod d. 20 Lutego: „W ostatnim czasie na granicach znnowu krążyły różne pogłoski o ważnych rozruchach, których widownią miała być Bośnia. Lecz się wkrótce pokazało, że pogłoski te zbyt przesadzone, i że nikczemne zamiary niejakiego Kapitana *Beschirewicza*, który, opierając się rozporządzeniom Namiestnika *Wedżihi-Paszy*, zebrał w górach Kroacyi bandę ze 100 awanturników, powiększej części zbiegow Austrjackich, i innych włóczędzow, i z nimi oparł się kilku uderzeniom wojska Rządowego, były jedynym powodem do tej pogłoski. Lecz zamieszki te już ustały. Wydana amnestya tak ze strony Austrji, zapewna na wniosek Władz Turckich jak i ze strony Turcyi sprawiła, że się ta banda rozeszła. Takim więc sposobem *Beschirewicz* nagle ujrzał się opuszczonym od wszystkich i pozostawszy bez wszelkiej pomocy, zmuszony był dobrowolnie poddać się na łaskę lub niełaskę Paszy. Mówią, że wysłany będzie do Konstantynopola. (A.P.S.Z.)

ши. Говорятъ, онъ будетъ отправленъ въ Константинополь. (A.P.S.Z.)

Лембергъ, 3-го Марта.

Извѣстный Карлъ *Липинскій* принялъ должность придворнаго Капельмейстера у Е. В. Саксонскаго Короля въ Дрезденѣ, съ годовымъ жалованьемъ 1,500 Саксон. рейхстал. Во время послѣдняго своего тамъ пребыванія, послѣ концерта, онъ удостоился получить отъ тогожъ Короля, золотую эмальею украшенную табакерку, отличной работы. Хотя и радуемся, что нашъ соотечественникъ получаетъ такое достоинство, къ сожалѣнью однако мы должны объявить, что Г. *Липинскій* въ наступающую осень, съ своею фамиліею на долгое время оставляетъ Лембергъ. (G. C.)

П р у с с і я.

Пишутъ изъ Бреслава: Введеніемъ обществъ умеренности въ разныхъ городахъ монархіи, встрѣтилось также и въ Силезіи объясненіе вопроса, не представитъ ли улучшеніе пива, распространеніемъ хорошихъ пивоварень, средства къ уменьшенію употребленія водки? Провинція сія имѣетъ 1,942 пивоварни, именно 422 въ городахъ и 1,520 въ деревняхъ. Изъ нихъ однако обыкновенно болѣе 100 находится въ бездѣйствіи, когда владѣтель по причинѣ скуднаго дохода, добровольно оставляетъ пивоварню, или принужденъ бываетъ къ сему, по недостатку опытныхъ пивоваровъ. Большія пивоварни заведенія принадлежатъ въ Силезіи къ рѣдкостямъ. Въ Бреславлѣ находится только пять такихъ, отъ которыхъ годовая подать съ солода превосходитъ 1,000 рейхстал., а въ деревнѣ потому только ихъ держать, чтобы не лишиться преимуществъ присвоенныхъ содѣлателямъ пивоварень. Въ Нижней Силезіи, именно въ горахъ, при удобномъ пріобрѣтеніи достаточной и хорошей воды, а равно не при очень затруднительномъ устройствѣ холодныхъ погребовъ, мѣстность болѣе благоприятна для воздѣлыванія пива. Напротивъ оно въ Верхней Силезіи на самой низкой степени и тамъ въ многихъ округахъ, только въ городахъ можно найти пиво едва годное къ употребленію. Причины сихъ невыгодныхъ послѣдствій, конечно происходятъ отъ недостатка хорошо устроенныхъ пивоварень и солодовень, а особенно глубокихъ погребовъ, и посему въ многихъ деревенскихъ пивоварняхъ, пиво подвергается только поверхностному броженію и немедленно употребляется, такъ какъ лѣтомъ восемь дней даже не можетъ оставаться въ бочкѣ. При томъ еще и то невыгодно, что пивовару не всегда предоставляется достаточное помѣщеніе для собранія и сохраненія нужныхъ запасовъ солода, и что его употребляютъ обыкновенно сыѣжимъ. Наконецъ очень мало опытныхъ по своему дѣлу мастеровъ. Въ Бреславлѣ даже, гдѣ болѣе 105 пивоварень дѣйствующихъ и имѣющихъ значительный сбытъ, жалуются на это. По сему встрѣчается вопросъ, какъ устранить недостатокъ при воздѣлываніи пива и завести улучшеніе по сей отрасли промышленности. Есть сомнѣнія, что лучшее устройство пивоварныхъ заведеній и обученіе порядочныхъ пивоваровъ, а въ слѣдствіе сего и воздѣлываніе хорошаго пива, должно уменьшить склонность къ водкѣ. Уже теперь жители горныхъ округовъ, какъ нпр. въ Стонсдорфѣ, гдѣ многіе пивоварни доставляютъ очень хорошее пиво, отличаются трезвостію, между тѣмъ какъ жители округовъ, въ которыхъ воздѣлываніе пива въ совершенномъ пренебреженіи, наиболѣе предаются употребленію водки. Можетъ ли быть впрочемъ оставлено употребленіе водки въ нѣкоторыхъ окрестностяхъ, именно въ тѣхъ, гдѣ господствуетъ большая бѣдность, такъ какъ это нуждающимся классамъ, по крайней мѣрѣ на нѣкоторое время, доставляетъ тѣлесное поддержаніе, о томъ должно еще подумать. Въ такихъ странахъ въ послѣдствіи улучшеніемъ первоначальныхъ училищъ, легко сего можетъ достигнуть нравственность простаго народа вообще, отъ чего также должно прекратиться неумѣрное употребленіе водки. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 6-го Марта.

Вчера давалъ Король частную аудіенцію Северо-Американскому Посланнику, Генералу *Кассу*, и принялъ отъ него письмо Президента Соединенныхъ Штатовъ въ отвѣтъ на уведомленіе о бракосочетаніи Принцессы *Маріи*.

— *Messenger* сообщаетъ: „Графъ *Сентъ-Олеръ*, какъ слышно, будетъ находиться при коронаціи Австрійскаго Императора на Короля Ломбардо-Венеціанскаго. Утверждаютъ, что кромѣ того Правительство наше опредѣлило, отправить въ Медіоланъ чрезвычайнаго Посланника, чтобы при семъ торжествѣ представлять Короля Французовъ. Къ этому прибавля-

Лвовъ, 3 Марца.

P. Karól Lipiński принялъ мѣсце надворнаго капелмейстра у Крѣла *Jmci Saskiego* въ Дрезне, зъ roczną pensją 1,500 talarów saskich. Podczas swej ostatniej bytności tamże, udarowany został od tegoż Monarchy, po danym u dworu koncercie, złotą emaliowaną tabakierą nader misternej roboty. Lubo uradowani jesteśmy temi zaszczytami naszego ziomka, z żalem jednak przychodzi nam donieść, iż *P. Lipiński* na przyszłą jesień z rodziną swoją na długo Lwów opuszcza. (G. C.)

П р у с с і я.

Donoszą z Wrocławia: Zaprowadzenie związku umiarkowania w różnych miastach Monarchii, doprowadziło i w Szlązku do objaśnienia zapytania: azali ulepszenie piwa, przez rozszerzenie dobrze urządzonych browarów piwnych, nie podać środka do zmniejszenia używania wódki? Prowincya posiada 1,942 browarów piwnych, t. i. 422 w miastach i 1,520 na prowincyi. Z tych jednak zwyczajnie więcej 100 znajduje się w zaniedbaniu: gdyż właściciele browarów, z przyczyny nędznego dochodu, zrzekają się dobrowolnie lub są do tego przymuszeni dla niedostatku dobrych piwowarów. Wielkie browary piwne w Szlązku są rzadkie. We Wrocławiu jest pięć tylko takich, z których roczny podatek od siodu przechodzi 1,000 talar., a na prowincyi większa część browarów, dla tego się tylko utrzymuje, ażeby nie utracić przywilejow, jakich używają posiadacze browarów piwnych. W niższym Szlązku sama miejscowość więcej sprzyja fabrykom piwnym, gdyż łatwo mieć można dostatek dobrej wody i nie tak trudno o zimne piwnice. Przeciwnie fabrykacya piwa w Wyższym Szlązku, stoi na zupełnie niskim stopniu i w wielu okręgach, tylko w miastach zaledwo nędzne znaleźć można piwo. Przyczyny tego niepomyślnego wypadku, muszą bydź koniecznie w niedostatku stosownie urządzonych browarów piwnych i siodowni, szczególnie zaś głębokich piwnic, dla tego też w wielu browarach prowincjonalnych, piwo zostawuje się tylko powierzchwniej fermentacyi i natychmiast się używa: gdyż latem nie utrzymuje się więcej nad dni ośm w beczce. Do tego i to się przykłada, że piwowar nie zawsze ma dostateczny lokal do zebrania i utrzymania potrzebnych zapasow siodu, tak, że ten ostatni powiększej części zupełnie świeżo się używa. Nakoniec bardzo mało jest piwowarów, znających doskonale swoje rzemiosło. Nawet we Wrocławiu użalają się na to, gdzie jest więcej jak 105 browarów czynnych i znaczny mają odbył. Zachodzi teraz zapytanie: jak zapobiedz niedostatkom przy robieniu piwa i wprowadzić ulepszenie w tej gałęzi przemysłu? Że lepsze urządzenie fabryk i kształcenie doskonałych piwowarów, a skutkiem tego robienie dobrego piwa, zmniejszyć musi skłonność do używania wódki, o tém nie można wątpić. Już mieszkańce niektórych okręgów, jak np. w Stohnsdorf, gdzie browary dostarczają bardzo dobre piwo, odznaczają się trzeźwością, gdy témczasem mieszkańce okręgów, gdzie fabryki piwa na niskim są stopniu, najwięcej oddają się picciu wódki. Azali jednak w pojedynczych okolicach, mianowicie w takich, gdzie panuje wielkie ubóstwo, używanie wódki, które ubogiej klassie przynajmniej na chwilę sprawia niejakie uczucie cielesnego posiłku, może bydź utrzymaném, należy się jeszcze zastanowić. W takich okolicach nadal, szczególnie przez ulepszenie szkół elementarnych, moralność chłopow w powszechnosci, a z tém i wstrzymanie nieumiarkowanego użycia wódki, najłatwiej da się uskutecznić. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, дня 6 Марца.

Крѣл давалъ вчера аудыенцяю prywatną Posłowi Północno Amerykańskiemu, Jeneratowi *Coss*, i przyjął od niego list Prezydenta Stanów Zjednoczonych, jako odpowiedz na zawiadomienie o zaślubieniu Xiężniczki *Maryi*.

— W *Messenger* czytamy: „Mówią, że Hrabia *Saint Aulaire*, znajdować się będzie na koronacyi Cesarza Austryackiego, na Królestwo Lombardzko-Weneckie. Zapewniają, że Rząd nasz postanowił oprócz tego, wysłać nadzwyczajnego Posła do Medyolanu, dla reprezentowania Króla Francuzów przy tej uroczystości. Dodają, że dotąd Xięże *Brogie* zdawał się bydź prze-

ють, что для сей миссии кажется до сихъ поръ назначенъ былъ Герцогъ *Броли*.

— Въ письмѣ изъ Боны отъ 15-го ч. пр. м. содержится: „Послѣдній курьеръ изъ Константины доставилъ весьма важныя известія. Генералъ *Негріе* выступилъ съ колонною 2,500 ч. для рекогносцировки въ окрестности Сторы. Во время двудневногo марша черезъ Руммельскую долину, онъ не только не встрѣтилъ нападеній; но даже Арабы доставляли въ биваки жизненные припасы. Арабы въ этой долине мирные земледѣльцы, которые съ такою покорностію предались Французамъ, какъ слушались *Ахметъ-Бей* и посему несправедливо, будто жители западн. части провинціи Константинской, готовы были биться. Ген. *Негріе* на 10 час. отъ Сторы, возвратился, опасаясь, чтобы приверженцы *Ахмета* не воспользовались его отсутствіемъ и уменьшеніемъ гарнизона, но это было напрасно, и кажется что влѣдніе *Ахмета* на состоявшіе прежде подъ нимъ поколѣнія, исчезло. Генералъ въ послѣдствіи намѣренъ опять идти въ Стору и посѣтить другія части провинціи. Известія эти обрадовали нашъ городъ, но это, вскорѣ уступило печали, по случаю прибытія Бень-Аисса, перваго Министра *Ахметъ-Бей*. Неизвестна причина появленія его, но опасаются что въ этомъ могутъ быть злодѣйскія намѣренія.“

— *Mémorial bordelais* содержитъ письмо изъ Мадрита съ слѣдующими, довольно невѣроятными известіями: „23-го ч. Кабинетный курьеръ съ весьма важными депешами прибылъ изъ Лиссабона въ Мадридъ, и распространился слухъ, что Г. *Офалия* сдѣлалъ Португальской Королевѣ изъясненія на счетъ политическихъ договоровъ, которые ласково приняты Ея В-мъ. Главныя основанія сего договора будто слѣдующія: 1) Возстановленіе связей съ Римскимъ Дворомъ; 2) признаніе *Д. Мигуэла* Португальскимъ Инфантомъ, и возвращеніе отобранныхъ его имѣній; 3) общая амнистія для всѣхъ политическихъ преступниковъ; 4) признаніе заключеннаго *Донъ-Мигуэлемъ* займа суммою на 38 мил. франк. и принятія онаго вмѣстѣ съ прочимъ Государств. долгомъ.“ — *Mémorial* замѣчаетъ что Кабинеты Лондонскій и Лиссабонскій желали возстановленія Хартіи *Донъ Педра* и что сей родъ контръ-революціи, со времени вступленія Г-на *Офалия* въ Испанское Министество, болѣе обращаетъ на себя вниманія, нежели когда либо. Еслибы это, говорить помянутый жур., пришло въ исполненіе, то Герцогъ *Палмелла* и Маршалъ *Сальданья* опять вступили бы въ управленіе.“

— Въ *Gazette de France* сказано: „Когда прошелъ слухъ, что Принцесса *Беирская* съ Принцемъ Астурій оставили Зальцбургъ, отправляясь въ главную квартиру *Донъ-Карлоса*, Французское Правительство, вдоль всей Испанской границы предписало строжайшую бдительность.“

— Генералъ-Лейтенантъ *Гариспэ* 2-го ч. отправился изъ Байонны въ Парижъ. Генералъ *Ногесъ* въ отсутствіи его приметъ команду.

8-го Марта.

Письмо изъ Алжира отъ 24 ч. пр. м. сообщаетъ: „Извѣстный Бень-Гансса, который при осадѣ Константины былъ Губернаторомъ сего города, прибылъ въ Алжиръ, чтобы предаться въ нашу волю и требовать отъ насъ пособія. Бень-Гансса былъ богатѣйшій житель Константины, и безъ сомнѣнія могущественнѣйшій изъ всѣхъ начальниковъ, которые до сихъ поръ предались намъ. Какъ Кабилъ, онъ особенно важенъ для насъ, ибо посредствомъ его можно будетъ поставить равновѣсіе чисто Арабскому влѣянью *Абдель-Кадера*.“

— Письмо изъ Константины отъ 12-го ч. доноситъ слѣдующее о второмъ военномъ походѣ Генерала *Негріе* въ Милу: „Генер. *Негріе* вышелъ 10 ч. изъ Константины и послѣ 11 часовъ похода, ночевалъ подъ стѣнами Милы. Мила прекрасное мѣстечко и живущее около 2,000 жит.; окружено каменною стѣною, построенною изъ камней Римскихъ памятниковъ. Въ самомъ городѣ есть много садовъ съ помаранчевыми и оливными деревьями, но здѣсь какъ и во всей провинціи недостатокъ лѣса. Жители кажутся очень были рады прибытію Французовъ, и солдатъ хорошо угощали. Генералъ велѣлъ вручить Каиду Милы бурнусъ и пару пистолетовъ и принялъ отъ него увѣреніе въ дружественномъ расположеніи. На другой день колонна предприняла обратный маршъ, и вчера вечеромъ возвратилась въ Константины.“

— *Quotidienne* содержитъ слѣдующее: „Прибытіе Генерала *Бурмона* и сына *Донъ Карлоса* въ квартиру сего послѣдняго, не подлежитъ сомнѣнію. Первый будетъ имѣть подъ своимъ начальствомъ *Гони* и 10,000 чел. чтобы дѣйствовать въ Старой Кастиліи, между тѣмъ какъ Инфантъ *Донъ-Себастьянъ* и

znaczonym na tę misyją.

— List z Bony pod d. 15 z. m. między innemi donosi: „Ostatni goniec z Konstantyny przywiózł bardzo ważne wiadomości. Jenerał *Negrier*, z kolumną 2500 ludzi mającą, wyszedł dla rozpoznania w okolice Stora. W przeciągu dwudniowego pochodu przez dolinę Rummel, nie tylko, że nie był niepokojony, lecz nawet Arabowie dostarczali żywności. Arabowie w tej dolinie są spokojni rolnicy, którzy z taką gotowością poddali się Francuzom, jak byli posłusznymi Bejowi i dla tego niestudziłem było mniemanie, że mieszkańcy zachodniej części prowincyi Konstantyny, ciągle byli gotowymi do boju. O 10 godzinie przed Stora, powrócił Jenerał *Negrier*, zapewna z obawy, ażeby stronnicy *Achmeta* nie chcieli korzystać z jego nieobecności i chwilowego zmniejszenia załogi; lecz ostryżność ta była zhyteczną, i zdaje się, że wpływ *Achmeta* na rządzone dawniej przezeń pokolenia, znikł zupełnie. W późniejszym czasie Jenerał ten uczynić ma drugą wycieczkę do Stora i odwiedzić inne części prowincyi. Wiadomości te napęfnity miasto nasze radością, lecz wkrótce zajęły miejsce smutny przestrasz z okoliczności przybycia *Ben-Aissa*, pierwszego Ministra *Achmet-Beja*. Wprawdzie przyczyna obecności jego nie jest wiadoma, lecz się lekają, ażeby w tém nie było niegodziwych jakich knowań.“

— *Memorial bordelais* zawiera list z Madrytu z następującymi dość niepewnymi wiadomościami: „D. 23. goniec gabinetowy z ważnemi depeszami przybył z Lisabony do Madrytu, i rozbiegł się pogłoska, że P. *Ofalía*, uczynił Królowej Portugalskiej wyjaśnienia względem politycznego układu, które łaskawie przyjęte zostały ze strony Jej Kr. Mości. Główne zasady tego układu mają być następujące: 1) Przywrócenie stosunków z dworem Rzymskim; 2) Uznanie *Don Miguela* za Infanta Portugalii, i powrócenie zabranych dóbr jego; 3) powszechna amnestya dla wszystkich przestępców politycznych; 4) Przyznania zaciągniętej przez *Don Miguela* pożyczki w summie 38 mill. franków i zlikwidowania jej z dalszemi długami państwa. — *Mémorial* postrzeża, że gabinety Londyński i Liśboński, oba życzyły przywrócenia Karty *Don Pedra*, i że ta kontrrewolucya, więcej zwraca teraz na siebie uwagi, aniżeli kiedykolwiek od czasu wstąpienia P. *Ofalía* do Ministerium Hiszpańskiego. Jeśli by to, dodaje wspomniany dziennik, przyszło do skutku, tedy Xiążę *Palmella* i Marszałek *Saldanha*, znowu wesliby do gabinetu.“

— W *Gazette de France* czytamy: „Na pogłoskę, że Xiężna *Beira* z Xięciem Asturyi opuściła Salzbürg, udając się do głównej kwatery *Don Carlosa*, Rząd Francuzki przez cały ciąg granic Hiszpańskich, zalecił najściślejszą bacność.“

— Jenerał Porucznik *Harispe* d. 2 wyjechał z Bayonny do Paryża. Jenerał *Nogues* na czas jego nieobecności, przyjmie dowództwo.

Dnia 8-go.

W liście z Algieru pod d. 24 z. m. czytamy: „Stawny Ben Haissa, który podczas oblężenia Konstantyny był Gubernatorem tego miasta, przybył do Algieru dla poddania się pod naszą władzę i żądając wsparcia: Ben-Haissa był jednym z najbogatszych mieszkańców Konstantyny i bez wątpienia najpotężniejszy ze wszystkich naczelników którzy się dotąd nam poddali. Jako Kabail, jest on wielkiej dla nas wagi: gdyż przez pośrednictwo jego, można będzie utrzymać równowagę z czysto arabskim wpływem *Abdel-Cadera*.“

— List z Konstantyny pod d. 12 donosi w następujący sposób o drugim wojskowym pochodzie Jenerała *Negrier* do Mily: „Jenerał *Negrier* wyruszył d. 10 z Konstantyny i po 11-godzinnym marszu, zanocował pod murami Mily. Jest to piękne miasteczko, mające około 2,000 mieszkańców; otoczone jest murem, wzniesionym z kamieni Rzymskich pomników. W samém mieście znajduje się wiele ogrodów, napełnionych drzewami pomarańczowemi i oliwkowemi. Lecz tu, jak i w całej prowincyi, niedostatek drzewa. Mieszkańce zdawali się być bardzo ucieszonemi z przybycia Francuzów i uпрzejmie przyjmowali żołnierzy. Jenerał rozkazał wręczyć *Kaidowi Mily* burnus i parę pистолетовъ i przyjął od niego zapewnienie przyjacielskich stosunków. Nazajutrz kolumna wyszła na powrót i wczora wieczorem przybyła do Konstantyny.“

— *Quotidienne* zawiera, co następuje: „Przybycie Jenerała *Bourmont* i syna *Don Carlosa* do głównej kwatery tego ostatniego, nie podlega żadnej wątpliwości. Pierwszy ma mieć pod swoim dowództwem *Goni* i 10,000 ludzi, ażeby działać w Starej-Kastylii, a tymczasem Infant *Don Sebastian* i *Guergué* wtargną do Arragonii;”

Герге вступать въ Аррагонію, чтобы чрезъ Генаресскую ланію итти на Мадридъ. *Донъ-Карлосъ*, *Гомесъ* и *Мерино* съ третьимъ корпусомъ чрезъ Осма и Сеговию а *Кабрера* чрезъ Куэнсу, пойдутъ на столицу. Полагаютъ, что войско Королевы не будетъ въ состояніи воспрепятствовать исполненію сего плана. — Можемъ увѣрить, что Правительство получило депеши, въ которыхъ подтверждаются выше упомянутыя извѣстія, и думаемъ, что по важности обстоятельствъ, оно почтетъ обязанностію, привести ихъ во всеобщее извѣстіе.“

9-го Марта.

Князь Павелъ *Эстергази* задержанъ въ Парижѣ подагрическою болѣзнію.

— Князь *Talleyrand* велѣлъ препроводить меру здѣшняго 1-го округа, сумму въ 1,000 фр. для раздачи бѣднымъ.

— *Губеръ* сегодня утромъ переведенъ изъ Консьержери въ темницу *la Force*.

— *Quotidienne* по вчерашнему объявленію *Журнала Преній* требуетъ отъ Министерства объясненія, действительно ли ни одинъ изъ знатнѣйшихъ Французскихъ легитимистскихъ Генераловъ не находится въ главной квартирѣ *Донъ-Карлоса*; ибо если называли Маршала *Бурмона*, то это безъ сомнѣнія ложно. — *Constitutionnel* съ своей стороны содержитъ письмо изъ Логроно отъ 2-го ч., въ которомъ между прочимъ сказано: „Съ прибытія *Донъ-Карлоса* въ Эстеллу, въ Карлистской арміи замѣтна большая дѣятельность. Утверждаютъ, что Маршалъ *Бурмонъ*, коего присутствие въ главной Карлистской квартирѣ, всякому извѣстно, совершенно преобразуетъ Карлистское войско и раздѣляетъ оное на 3 корпуса, каждый въ 3 пѣхот. бригады и одну конную съ 12 орудіями. Публикованная 27 Февраля въ Эстеллѣ прокламація съ подписью: „Карль V, Католическій Король Испаніи“ приглашаетъ Наварцевъ къ оружію. Войска Королевы разставлены отъ Гаро до Лерія, такъ что *Эспартеро* въ 24 часа на каждомъ пунктѣ можетъ собрать 50,000 чел. *Эспартеро* занимается теперь осмотромъ всей арміи. Министерство пригласило его въ Мадридъ; но онъ отвѣчалъ, что обстоятельства не дозволяютъ ему ни на одинъ часъ оставить войско.“ (A.P.S.Z.)

А н г л и я.

Лондонъ, 6-го Марта.

Ея В. Королева *Викторія* принимала вчера посѣщеніе вдовствующей Королевы и Принцессы *Августы*. Лорды *Мельбурнъ* и *Джонъ Россель* имѣли аудіенцію у Ея Велич.

— *Observer* сообщаетъ: „Носится слухъ, что Коронація наступитъ въ Августѣ. Производятся уже совѣщанія о разныхъ формахъ и церемоніяхъ, которыя необходимы, при коронованіи Королевы.“

— Белгійскій Посланникъ *Г. Фандевейеръ*, опять сюда прибылъ.

— Въ четвергъ, когда празднуется день здѣшней Россійской торговой компаніи, въ Лондонской гостиницѣ былъ данъ обѣдъ. При семь присутствовало около 100 членовъ и предсѣдательствовала *Г. Эстель* изъ Остъ-Индской компаніи. *Гр. Дургамъ* былъ при семь случаевъ главнымъ гостемъ, также присутствовали Русскій Посланникъ при Лондонскомъ Дворѣ съ *Г-мъ Бенкгаузеномъ*, Консулъ Кавалеръ *Бодиско*, Русскій Посланникъ при Сѣверо-Американск. Соединенныхъ Штатахъ *Сиръ К. Баго* и другіе. *Г. Эстель* предложилъ гостю за здравье Графа Дургамъ и объявилъ, что никогда има Великобританіи не было болѣе уважаемо въ Россіи и никогда не были почитаемы столько Англійскіе купцы, какъ во время пребыванія тамъ Посланникомъ Графа Дургамъ. Графъ Дургамъ въ лестныхъ выраженіяхъ благодарилъ Президента за его образъ мыслей, и все общество за сдѣланный ему приемъ. (A.P.S.Z.)

— Въ одной изъ здѣшнихъ газетъ, помѣщены слѣдующія подробности о жизни Королевы: Ея Величество съ малолѣтства привыкла вставать рано, что имѣло сильное вліяніе на развитіе ея тѣлосложенія и умственныхъ способностей. Она сохранила эту привычку и по возшествіи на престолъ. Въ 10 часовъ, послѣ занятій, продолжающихся два часа, Королева кушаетъ завтракъ, вмѣстѣ съ наставницею своею Баронессою *Леценъ*. Предшественники Королевы имѣли собственнаго секретаря, для облегченія работы при утреннемъ докладѣ; нынѣ же обязанности секретаря исполняетъ Баронесса *Леценъ*, которой познанія, нравъ и образъ мыслей оправдываютъ сильное вліяніе ея на Государственныя дѣла, употребляемое всегда неразлучно съ годами Королевы, прекрасныя достоинства которой, почтенная наставница старается всегда представить въ самомъ выгодномъ свѣтѣ. Ея Величество обыкновенно приглашаетъ къ завтраку родительницу свою, ибо со

въ целу przejścia przez linię Henares na Madryt. *Don Carlos*, *Gomez* i *Merino* z trzecim korpusem przez *Osma* i *Segovią*, a *Cabrera* przez *Cuenca*, mają iść na Madryt. Rozumieją, że wojsko Królowej nie będzie w stanie zapobiedz wykonaniu tego planu. — Sądzymy, iż możemy zapewnić, że Rząd otrzymał depesze, w których się potwierdzają powyższe wiadomości i spodziewamy się, że przy tak ważnych okolicznościach, będzie miał sobie za obowiązek, ogłosić je publicznie.“

9-го Марца.

Хиѣже Павелъ *Эстергази* зъ причины подагры заtrzyma się jeszcze в Пاریжу.

— Хиѣже *Talleyrand* przesłał Merowi tutejszego 1-го округу summę 1,000 franków, dla rozdania ubogim.

— *Hubert* dzisiaj rano z *Conciergerie* przeprowadzony został do więzienia *la Force*.

— Подług wczorajszego w *Dzienniku Rozpraw* doniesienia, *Quotidienne* wzywa Ministerium do wyznania: azali rzeczywiście żaden ze znakomitszych francuzkich Jenerałów legitymistowskich nie znajduje się w głównej kwaterze *Don Carlosa*; gdyż jeśliby wymieniano w tém Marszałka *Bourmont*, tedy to bez wątpienia byłoby błędem. — *Constitutionnel* ze swojej strony zawiera list z *Logroño* pod d. 2, w którym między innemi powiedziano: „Od przybycia *Don Carlosa* do *Estelli*, pomiędzy wojskiem Karolistowskimъ daje się postrzeżec wielka czynność. Zapewniają, że Marszałek *Bourmont*, którego obecność w głównej kwaterze Karolistowakiej dla nikogo nie jest tajemnicą, ma zupełnie zreorganizować armią Karolistowską i rozdzielić ją na 3 korpusy, każdy z 3 brygad pieszchъ i jednej jazdy, oraz 12 dział złożony. Ogłoszona d. 27 z. m. w *Estelli* odezwa mająca podpis „Karol V, Król Katolicki Hiszpanii“, powołuje Nawarczykow do broni. Wojska Królowej od *Haro de Leria* wystawione są w szachownice, tak, że *Espartero* we 24 godziny, na każdym punkcie zebrać może 50,000 ludzi. *Espartero* teraz zajmuje się inspekcją całego wojska. Ministerium wezwało go do Madrytu; lecz on odpowiedział, że okoliczności niedozwalają mu, ani na jedną godzinę opuścić wojska.“ (A.P.S.Z.)

ANGLIA.

Londyn, dnia 6-go Marca.

Królowa *Wiktorya* przyjmowała wczora w nowym pałacu wizytę Królowej wdowy i Xiężniczki *Augusty*. Lordowie *Melbourne* i *John Russel* mieli audyencye u Jej Kr. Mości.

— *Observer* donosi o pogłosce, że w Sierpniu nastąpić ma Koronacya. Odbywają się już narady o różnych formach i obrzędach, które są koniecznemi przy Koronacyi Królowej.

— Poseł Belgicki *P. Vandeweyer* znowu tu przybył.

— We Czwartek na obchod rocznicy tutejszej Rossyjskiej handlowej kompanii, w Londyńskim hotelu dany był obiad. Obecnych było około 100 członków, a *P. Astell* z kompanii Wschodnio-Indyjskiej, przydował. Hrabia *Durham* był głównym gościem. Przy tém zdarzeniu obecni byli także Poseł Rossyjski z *P. Benkhausem*, Konsul Kawaler *Bodisco*, Poseł Rossyjski przy Stanach Zjednoczonych Północno-Amerykańskich, *Sir C. Bagot* i inni. *P. Astell*, wniosłszy toast za zdrowie Hrabiego *Durham*, oświadczył, że imię Brytanii Wielkiej nigdy nie było w więkším u Rosyji poważeniu i nigdy nie byli szanowani więcej kupcy Angielscy, jak podczas urzędowania tam Hrabiego *Durham*. Hrabia w pochlebnych wyrazach oświadczył podziękowanie Prezydentowi za jego sposob myślenia i całemu towarzystwu za okazane mu przyjęcie. (A.P.S.Z.)

— Jeden z tutejszych dziennikow daje następujący opis sposobu życia Królowej: „Najjaśniejsza Pani, przyzwyczajoną będąc od dzieciństwa do раннего wstawania, co nadzwyczajnie wpłynęło na rozwinięcie jej moralne i fizyczne, zachowała ten zwyczaj po objęciu berła. O godzinie 10 zastawiają śniadanie, które Królowa po odbytej już wprzód dwugodzinnej pracy, łącznie ze swoją nauczycielką, Baronową *Lehzen* spożywa. Poprzednicy Królowej, używali do pomocy w tej pracy ранней, prywatnego Sekretarza. Najjaśniejsza Pani zniósła tę posadę, atoli dzieli z nią prace gabinetowe wyżej wspomniana Baronowa *Lehzen*, dama, której światło, charakter i obyczaje usprawiedliwiają ten silny wpływ, jaki na sprawę państwa wywiera. Atoli sam wpływ Baronowej idzie tylko na korzyść Królowej; bo czciogodna jej nauczycielka korzysta ze wszystkich okoliczności, w którychby można w całym wystawie światle najpiękniejsze zalety swej ukoronowanej uczennicy. Na

времени востшествия на престолъ Королевы, Герцогиня *Кентская* соблюдаетъ всѣ правила самаго строгаго этикета, никогда не посѣщаетъ Августѣйшей дочери своей безъ приглашенія, и хотя привыкла быть неразлучно съ нею, теперь выдается только когда Ея Величество изволитъ кушать. Во время завтрака разговариваютъ о литературѣ. Этотъ предметъ привлекаетъ вниманіе Королевы до такой степени, что часто нужно нѣсколько разъ докладывать ей, что Министры ожидаютъ ея приказаній. Съ 12 часовъ утра Ея Величество занимается въ кабинетѣ съ Министрами. Въ рѣшеніи дѣлъ, Королева оказываетъ глубокое познаніе людей и имѣетъ вѣрный взглядъ женщины. Какое бы дѣло ни было представлено Ея Величеству, Министръ читающій докладъ, съ удивленіемъ видитъ, что обстоятельства оного уже Ей известны; одинъ взглядъ выражаетъ уже соизволеніе на представляемые проекты, или отверженіе оныхъ, и этотъ взглядъ, при самомъ милостивомъ обхожденіи Ея Величества, устрашаетъ Лорда *Мельбурна* гораздо болѣе, нежели всѣ многословныя возраженія оппозиціи. Послѣ занятій съ Министрами, Королева принимаетъ обыкновенно иностранныхъ Посланниковъ и иныхъ почетныхъ особъ, съ особеннымъ свойственнымъ ей величіемъ. Склонность Ея къ этикету, воскресила при дворѣ ея, рыцарскіе обычаи, и придворныя Королевы *Викторіи* могутъ служить образцемъ изысканной вѣжливости рыцарскихъ временъ. Послѣ трудовъ по дѣламъ государственнымъ, начинается обыкновенный разговоръ. Королева знаетъ много иностранныхъ языковъ, разговариваетъ съ чужеземцами ихъ природнымъ нарѣчіемъ, съ достоинствомъ, приличнымъ Ея высокому сану, придавая ему еще болѣе блеска, милостивымъ своимъ обхожденіемъ. Послѣ сего Королева прогуливается въ экипажѣ, въ шкомъ, а иногда верхомъ. По возвращеніи съ прогулки, кушаетъ обѣдъ вмѣстѣ съ родительницею своею, Баронессою *Леценъ* и другими знатными особами. — Отъ стола Ея Велич. переходитъ въ гостинную комнату и въ разговорахъ съ присутствующими, отдыхаетъ послѣ утомительныхъ дневныхъ трудовъ.

(О. Г. Ц. П.)

НИДЕРЛАНДЫ.

Гага, 2-го Марта.

Ходъ курьеровъ между Лондономъ и Св. Петербургомъ, очень оживленъ; сегодня опять сюда прибылъ Русскій курьеръ съ депешами предназначенными въ Лондонъ.

— По Королевскому распоряженію отъ 28 Января, никто впередъ безъ теоретическаго знанія Малайскаго языка, не можетъ быть проповѣдникомъ протестантскихъ церквей въ Нидерландской Индіи.

(A.P.S.Z.)

БЕЛГІЯ.

Люттихъ, 8-го Марта.

Здѣшній *Журналъ* дѣлаетъ замѣчаніе, что теперь девять десятыхъ всѣхъ Белгійскихъ учебныхъ заведеній находится въ рукахъ духовенства, которое всѣми мѣрами старается овладѣть и послѣднюю десятую частію. (A.P.S.Z.)

ИТАЛІЯ.

Римъ, 27-го Февраля.

Испанскіе духовные, прибывшіе сюда, трогательными словами описываютъ нужду, которой подвержены монахи и монахини въ своемъ несчастномъ отечествѣ, задержаніемъ ихъ пенсіоновъ. Больные и престарѣлые преданы голодной смерти въ полномъ значеніи сего слова, такъ какъ они несправедливо мѣрою Правительства, лишены своей собственности, которую, какъ известно, каждый вступая въ монастырь должевъ передать ордену. И такъ множество людей испытываютъ величайшее бѣдствіе, тогда какъ Государство обязалось заботиться о ихъ содержаніи. Догадывались, что слабое Правленіе Королевы не долго будетъ въ состояніи заботиться о духовенствѣ. Письма изъ Испаніи давно увѣдомляютъ, что приверженцы *Донъ-Карлоса* съ каждымъ днемъ увеличиваются, потому что лучше повиноваться деспотическому правленію, нежели терпѣть такое состояніе анархіи. Отказъ интервенціи со стороны Франціи, возбудилъ здѣсь большое вниманіе. Король *Людвигъ Филиппъ* все болѣе пріобрѣтаетъ уваженія у высшаго духовенства.

3-го Марта.

Возведеніемъ бывшаго перваго библіотекаря, Монсеньора *Меццофанти* въ Кардиналы, Ватиканъ отнималъ своего Префекта и должность эта предоставлена Монсеньору *Лауреани*. Происшествіе это весьма благоприятно для института, потому, что Монс. *Лауреани* человѣкъ съ высокою образованностію.

— Сильные дожди на послѣдней недѣлѣ такъ на-

сніданіе запраша Королева zwykle свою матку; бо *Хиѣжна Kent*, od wstąpienia na Tron Najjaśniejszej Pani zachowuje najściślejszą etykietę i nieprzybywa nigdy do swej córki, jeżeli przez nią nie jest zaproszona. Matka, nigdy dotychczas nie rozłączająca się z córką, widuje ją teraz, tylko w godzinach przeznaczonych do posiłku. Podczas śniadania, toczą się rozprawy o literaturze; przedmiot ten, tak zajmuje Królową, że nie raz kilkakrotnie powtarzać jej potrzeba, iż Ministrowie czekają na jej rozkazy. O południu udaje się Królowa do swego gabinetu, dla prac Ministeryalnych przeznaczonego. Tu pokazuje się widocznie umiejętność sztuki życia i trafny smak kobiety. Ledwie jaki dokument przedstawi Najjaśniejszej Pani którykolwiek z Ministrów, wnet z wielkim spostrzeżem podziwem, że Królowa o całym biegu interesu zupełnie jest zawiadomiona; jeden jej rzut oka okazuje, już łaskawe przychylenie się, już odrzucenie podanych projektów; rzut ten oka przy całym łagodnym postępowaniu, większym Lorda *Melbourne* przejmuje strachem, niżeli wszystkie gadaniny opozycyi. Po gabinetowej naradzie zwykle przedstawiają Królowej zagranicznych Posłów i inne znakomitsze osoby, które Królowa z najwyższą powagą przyjmuje. Lubiąc etykietę, odżywiła zwyczaj rycerskich czasów; z tego powodu dwór *Wiktoryi* służyć może za wzór wytworu i rycerskiej grzeczności. Po odbytych czynnościach urzędowych wszczynają się zwyczajna towarzyska rozmowa. Najjaśniejsza Pani, umiejąc wiele zagranicznych języków, rozmawia z każdym cudzoziemcem w jego rodzimnej mowie, nie zapominając o powadze swego wysokiego dostojenstwa, której, przez swą słodycz w postępowaniu, nowego przydaje blasku. Następuje potem przejażdżka pojazdem, przechadzki lub też niekiedy jazda konno. Za powrotem obiada Królowa z matką swoją, Baronową *Lehzen* i innymi znakomitemi osobami. Po obiedzie udaje się Najjaśniejsza Pani do salonu, gdzie po kłopotliwych pracach dziennych, wypoczywa, bawiąc się rozmową z obecnymi. (G.R.K.P.)

NIDERLANDY.

Haga, dnia 2 Marca.

Bieg gońców pomiędzy Londynem a Petersburgiem, jest bardzo ożywiony; dzisiaj znova goniec Rosyjski tu przybył z depeszami swojego Rządu, przeznaczonemi do Londynu.

— Przez rozkaz Królewski pod 28 Stycznia, nikt na przyszłość, kto nie posiada teorycznej znajomości języka Malajskiego, nie może być kaznadzieją protestanckich kościołów w Indyach Niderlandzkich. (A.P.S.Z.)

BELGIA.

Leodyum, 8 Marca.

Tutejszy *Journal* czyni uwagę, że teraz dziewięć dziesiątych wszystkich Belgickich zakładów naukowych znajduje się w ręku xięży, którzy wszelkich dokładają usiłowań, ażeby i ostatnią dziesiątą część zagarnąć.

(A.P.S.Z.)

WŁOCHY.

Rzym, 27 Lutego.

Duchowieństwo Hiszpańskie, tu przybyłe, poruszającym sposobem opisuje nędzę, na jaką wystawieni są zakonnicy i zakonnice w swej nieszczęśliwej ojczyźnie przez zatrzymanie ich pensyj. Chorzy i zęstarzali, zostawieni są śmierci z głodu, w całym znaczeniu tego wyrazu, gdyż przez nieodpowiedzialny środek Rządu, pozbawieni są swej własności, którą, jak wiadomo, każdy przy wstąpieniu do klasztoru złożyć musi konwentowi. Mnóstwo więc ludzi cierpi nędzę bez granic, gdy tymczasem kraj zobowiązał się mieć troskliwość o ich utrzymanie. Można było przewidzieć, że słaby Rząd Królowej nie będzie mógł długo opiekować się duchowieństwem. Listy z Hiszpanii dawno donoszą, że stronnicy *Don-Carlosa* ciągle się powiększają, gdyż wolą być posłusznymi Rządowi despotycznemu, jak znieść dłużej taki stan anarchii. Odrzucenie interwencyi ze strony Francyi, żywą wzbudziło uwagę. Król *Ludwik Filip* coraz więcej zjednywa poważania u wyższego duchowieństwa.

Dnia 3 Marca.

Przez wyniesienie dotychczasowego pierwszego Bibliotekarza *Monsignora Mezzofanti*, na Kardynała, Watykan zmienił swojego Prefekta i obowiązek ten poruczony *Monsignorowi Laureani*. Zdarzenie to uważać należy bardzo korzystnym na stronę tego instytutu: gdyż *Monsign. Laureani* wysoką i odpowiednią posiada naukę.

— Mocne deszcze ostatniego tygodnia, sprawiły, że

(2)

водили Тибръ, что онъ выступилъ изъ береговъ. Площадь Пантеона а также некоторые улицы и кварталы наводнены. Изъ окрестностей равно печальныя получены здѣсь донесенія и Его Святѣйшество Папа, предписалъ тридневныя молитвы во всѣхъ церквахъ во имя Пресв. Богородиц. Кто участвуетъ въ сихъ молитвахъ, получаетъ за каждый день семь лѣтъ отпущенія, а кто два раза въ день прибываетъ, получаетъ совершенное отпущеніе. Преимущество это распространяется на монаховъ въ ихъ монастыряхъ, а также на заключенныхъ и больныхъ, которые не могутъ являться въ церковь. (A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 24-го Февраля.

Въ Толедской каведръ происходило благодарственное молебствіе о побѣдѣ Генерала Флинтера надъ Карлистами, въ которомъ участвовалъ самъ победитель. Имя его будетъ написано золотыми буквами на стѣнахъ храма. Впрочемъ побѣду эту приписать только должно военной уловкѣ, такъ какъ онъ казался отступилъ къ Толозѣ, а потомъ внезапно напалъ на Карлистовъ въ располкъ.

— Базиліо Гарсія все находится въ Сьерра де Сегура; частые дожди въ последнее время, сдѣлали дорогу почти не проходимою и малые ручьи сдѣлались рѣчками, отъ чего конечно въ походѣ его большое встрѣтится препятствіе.

— Въ Кортесахъ ожидаютъ жаркихъ преній, на счетъ принятія Инфанта Донъ Франциско де Паула въ члены Сената, потомъ о новомъ муниципальномъ законѣ, уничтожающемъ давнюю свободу Испаніи и наконецъ о удержаніи десятины. — Герцога Фриаскій сюда прибылъ. (A.P.S.Z.)

АМЕРИКА.

Въ одномъ письмѣ изъ Труа, одного города на Канадской границѣ, сообщаютъ слѣдующее: „Странное средство употреблено было для тайнаго перевоза оружія къ Канадскимъ инсургентамъ. Известно, что на Ловельскихъ фабрикахъ работаютъ двѣшки, изъ сѣверной части Вермонской области и изъ соседнихъ владѣній Нижней Канады. Тѣла умершихъ работницъ обыкновенно отправляли къ роднымъ, на погребеніе. Въ прошедшее лѣто замѣтили, что число приносимыхъ на границу гробовъ, не рѣдко провозаемыхъ родными, значительно увеличилось. Иногда вдругъ несли два или три гроба, и это подало поводъ къ слухамъ, что въ Ловелѣ господствуетъ сильная эпидемія. Послѣ начала Канадскихъ безпокойствъ, кто-то сталъ подозрѣвать, что въ гробахъ кроется что нибудь другое, а не покойники. Онъ открылъ одинъ, и къ большому удивленію, нашелъ въ немъ ружья, винтовки, пистолеты, кинжалы и сабли.“

(С. П.)

СМѢСЬ.

Новое средство отопленія.

Г. В. Делессертъ сообщилъ Парижской Академіи Наукъ письмо, полученное имъ изъ Лондона. Въ этомъ письмѣ между прочимъ сказано: „Здѣсь много говорятъ о новомъ экономическомъ способѣ отопленія покоевъ, изобрѣтенномъ Г. Жойсомъ (Joyes), садовникомъ въ Комбервеллѣ, близъ Лондона.“

„Этотъ приборъ состоитъ изъ бронзовой урны около двухъ футовъ вышиною и дюймовъ въ восемь въ діаметрѣ; въ срединѣ ея находится труба съ клапаномъ, назначенная для того, чтобы по произволу увеличивать и уменьшать теплоту.“

„Когда топливо, заключающееся въ этой урнѣ, зажено, оно даетъ лучистую теплоту, продолжающуюся отъ двадцати четырехъ до тридцати часовъ; издержки, потребныя для отопленія большой комнаты, простираются до 60 коп. Это топливо не производитъ ни дыму, ни запаха. Опыты, сдѣланные надъ этимъ приборомъ въ Обществѣ Садоводства, и въ Архитектурномъ Училищѣ, были совершенно успѣшны.“

„Вся важность этого изобрѣтенія заключается въ топливѣ, которое горитъ долго и безъ дыму. Говорятъ, что оно состоитъ изъ смѣси угля съ известью, которая поглощаетъ угольную кислоту и еще изъ другаго вещества, которое изобрѣтатель содержитъ въ тайнѣ.“

„Тѣ, которые видѣли дѣйствіе этого прибора, нисколько не сомнѣваются въ успѣхѣ изобрѣтенія Г. Жойса, и ожидаютъ отъ него важныхъ результатовъ. Главное преимущество его состоитъ въ томъ, что оно не производитъ ни дыму, ни угару, не представляетъ никакой опасности отъ огня и требуетъ весьма небольшихъ издержекъ.“

„Изобрѣтатель намѣренъ испросить привилегію въ Англіи и другихъ странахъ и тогда открыть свой секретъ.“

(Спб. В.)

Tiber wystąpił ze swych brzegow. Plac Panteonu, a również wiele ulic i kilka kwartałów zostały zatopione. Z poblizszych okolic również smutne otrzymano doniesienia i Jego Swiatobliwość widział się przez to spowodowanym zalecić po wszystkich kościołach, poświęconych Najświętszej Pannie, trzydniowe modły. Ktoby się znajdował na tém nabożeństwie otrzymuje za każdy dzień, siedm lat odpustu; kto zaś każdego dnia odwiedzi dwa razy, temu odpust zupełny. Łaska ta ma się rozciągać na zakonnice w ich klasztorach, oraz na więźniów i chorych, którzy w kościele bywać nie mogą. (A.P.S.Z.)

HISPANIA.

Мадридъ, 24 Lutego.

W katedrze Toledańskiej z okoliczności zwycięstwa Jenerała Flinter nad Karolistami, śpiewano uroczyste Te Deum, przy czém był obecny zwycięzca. Imię Jenerała złotemi głoskami napisane bydz ma na ścianach świątyni. Zresztą winien on tylko swoje zwycięstwo podstępowi wojennemu, gdyż pozornie cofnął się był do Tolozy, a potem zwrócił się nagle i uderzył na bezpiecznych Karolistów.

— Basilio Garcia ciągle się znajduje w Sierra de Segura; niestanne deszcze w ostatnim czasie, zrobiły drogi prawie nieprzebytemi, a najmniejsze strumienie wezbrały do wielkości rzek, przez co naturalnie pochod musi bydz wstrzymanym.

— Na Kortezach żywych spodziewają się sporów o przyjęcie Infanta Don Franciszka de Paula jako członka Senatu, nadto o nowém prawie municypalném, które znosi dawniejsze wolności Hiszpanii i nakoniec o utrzymaniu dziesięcin. — Xiąże Frias tu przybył. (A.P.S.Z.)

АМЕРИКА.

W jednym liście z Труа, miasta na granicy Kanady, donoszą, co następuje: „Dziwny sposób był używany do tajnego przewozu broni do Kanady dla buntowników. Wiadomo, że w fabrykach w Lowel pracują dziewczęta, z północnej części prowincyi Wermont i z sąsiednich posiadłości Niższej Kanady. Ciała zmarłych robotnic, posyłano zazwyczaj do krewnych, dla pogrzebu. Przeszłego lata dostrzeżono, że liczba przynoszonych na granicę trun, często od krewnych przeprowadzanych, znacznie się powiększyła. Niekiedy niesiono razem dwie albo trzy truny, co dało powód do pogłosek, że w Lowel mocna panuje epidemia. Za nastaniem rozruchów w Kanadzie, ktoś rzucił podejrzenie, że w trunach musi się coś innego ukrywać, nie zaś umarli. Mający podejrzenie otworzył jedną z nich, i z wielkiem zadziwieniem, znalazł karabiny, gwintówki, pistolety, pugiwały i szable.“ (P. P.)

ROZMAITOŚCI.

Nowy sposób opału.

P. Delessert udzielił Paryskiej Akademii umiejętności list, otrzymany przezeń z Londynu, w którym między innymi powiedziano: „Wiele tu mówią o nowym ekonomicznym sposobie ogrzewania pokojów, wynalezionym przez P. Joyes, ogrodnika w Komberwell, blisko Londynu.“

„Apparat ten składa się z urny bronzowej, około dwóch stóp wysokiej; mającej średnicy ośm cali; wewnątrz znajduje się rura z klapą, dla powiększania albo zmniejszania ciepła podług upodobania.“

„Kiedy opał, w urnie tej zawarty, zapali się, wydaje z siebie promienie ciepła, od dwudziestu czterech do trzydziestu godzin trwające; wydatek, potrzebny na ogrzanie wielkiego pokoju, wynosi do 60 kopiejek. Opał ten nie czyni ani dymu, ani swądu. Doświadczenia, czynione z tym apparatusem w Towarzystwie ogrodnictwa i w Szkole Architektonicznej, były zupełnie pomyslnie.“

„Główną ważność tego wynalazku zawiera się w opale, który długo się pali i bez dymu. Mówią, że opał ten składa się z mieszaniny węgla z wapnem, która niszczy kwas węglanu i jeszcze z innej istoty, którą wynalazca trzyma w tajemnicy.“

„Ci, którzy widzieli skutki tego apparatusu, nie wątpią bynajmniej o użyteczności wynalazku P. Joyes, i ważnych spodziewają się ztąd wypadków. Największa jego użyteczność w tém się zawiera, że nie wydaje ani dymu, ani swądu, nie okazuje żadnego niebezpieczeństwa od ognia i bardzo mało potrzebuje kosztu.“

„Wynalazca ma prosić o przywilej w Anglii i innych krajach i wówczas odkryje swój sekret. (G.S.P.)“